

საქართველო
 ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის
 საკრებულო

N 27
 29/05/2020

27-07-4-202005291315

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს
 განკარგულება №27
 2020 წლის 29 მაისი
 ქ. ლანჩხუთი

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების გეგმის (2020-2023)
 დამტკიცების შესახებ

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ 16-ე მუხლის მე-3 ნაწილის, 54-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ე“ პუნქტის „ე.გ“ ქვეპუნქტის, 61-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილების შესაბამისად,

მუხლი 1. დამტკიცდეს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების გეგმა (2020-2023) დანართის შესაბამისად.

მუხლი 2. განკარგულება შეიძლება გასაჩივრდეს ოზურგეთის რაიონულ სასამართლოში, მისამართზე, ქ. ოზურგეთი, ი. სიორიძის ქ. N14 მისი ამოქმედებიდან ერთი თვის ვადაში საქართველოს კანონის „საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი“ მე-8 თავის 22-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად.

მუხლი 3. განკარგულება ძალაშია გამოქვეყნებისთანავე.

ბესიკ ტაბიძე

საკრებულოს თავმჯდომარე
 ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საკრებულო

ლანჩხუთის
მუნიციპალიტეტის
საშუალოვადიანი
განვითარების დოკუმენტი
(2020 - 2023)

2019 წელი

**MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

WITH FUNDING FROM
**AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION**

Empowered lives.
Resilient nations.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების დოკუმენტი მომზადებულია პროექტის „მონაწილეობითი ადგილობრივი განვითარება“ გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) პროექტების „რეგიონული და ადგილობრივი განვითარების ხელშეწყობა საქართველოში (FRLD 2)“ და „დეცენტრალიზაციისა და კარგი მმართველობის ხელშეწყობა ადგილობრივ დონეზე (DGG)“ ფარგლებში კონტრაქტორი ორგანიზაციის საქართველოს ახალგაზრდა ეკონომისტთა ასოციაციის (AYEG) მონაწილეობით, დანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოსა (SDC) და ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობის (ADC) ფინანსური მხარდაჭერით.

წინამდებარე გამოცემაში გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ ასახავდეს დონორი ორგანიზაციების მოსაზრებებს.

სარჩევი

წინასიტყვაობა	1
1. მუნიციპალიტეტის ხედვა, მიზნები და ამოცანები.....	2
2. სიტუაციის ანალიზი	4
2.1 ძირითადი სოციალური ეკონომიკური მონაცემების მიმოხილვა	4
2.2 მუნიციპალიტეტის ეკონომიკა.....	4
2.3 მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურა	7
2.4 ჯანდაცვა და სოციალური მდგომარეობა	8
2.5 განათლება, კულტურა და სპორტი	9
2.6 გარემოს დაცვა	10
2.7 მუნიციპალური სერვისები და მმართველობა	10
3. SWOT ანალიზი	11
4. განხორციელების მექანიზმი.....	13
5. მონიტორინგი და შეფასება	23
დანართი	25

წინასიტყვაობა

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების დოკუმენტი (2020 - 2023) წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის სოციალური და ეკონომიკური განვითარების მიზნით მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ და დაინტერესებული მხარეების თანამონაწილეობით შემუშავებულ დოკუმენტს, რაც გამოიხატება არსებული საჭიროებების შესწავლაში და მათ მისაღწევად საჭირო ღონისძიებების შემუშავებასა და განხორციელებაში.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების დოკუმენტი წარმოადგენს ლანჩხუთის საშუალოვადიან სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ძირითად გეგმას, რომელიც ასახავს ადგილობრივ ხედვას, მიზნებს, ამოცანებს და მათი მიღწევის კონკრეტულ მექანიზმებს.

საშუალოვადიანი განვითარების დოკუმენტის შემუშავების პროცესი ითვალისწინებდა მაღალ სამოქალაქო აქტივობას და ინტერესთა ყველა ჯგუფის შეხედულების გაანალიზებას. სწორედ, თანამონაწილეობით პრინციპს ეფუძნება დოკუმენტის შემუშავების პროცესი და წარმოადგენს კომპლექსურ მიდგომას გააერთიანოს სხვადასხვა მხარეების ინტერესები, მოსაზრებები, პრიორიტეტები და პრობლემების გადაჭრის ხედვა, განვითარებისა და პროგრესის საზიარო მიზნის მისაღწევად.

დოკუმენტის შემუშავების პროცესის ინიციატორი იყო მუნიციპალიტეტის მერი, რომელმაც ჩამოაყალიბა დოკუმენტის შემუშავებაზე პასუხისმგებელი დაგეგმვის სამუშაო ჯგუფი. დაგეგმვის სამუშაო ჯგუფმა იხელმძღვანელა პროექტის ფარგლებში შექმნილი „მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიანი განვითარების დოკუმენტის შედგენის პრაქტიკული სახელმძღვანელო“ მეთოდოლოგიით და უზრუნველყო დაგეგმვის პროცესში სამოქალაქო და კერძო სექტორის მაღალი ჩართულობა, ქალებისა და ახალგაზრდების აქტიური მონაწილეობით. სამუშაო ჯგუფის შემადგენლობის განსაზღვრისას გათვალისწინებულ იქნა მრავალფეროვანი აუდიტორიის მონაწილეობა და ჩართულობა დაგეგმვის პროცესში.

1. მუნიციპალიტეტის ხედვა, მიზნები და ამოცანები

მუნიციპალიტეტის ხედვა

ლანჩხუთი ევროპული სტილის, ცხოვრებისათვის უსაფრთხო და საინტერესო ქართული ტრადიციების მუნიციპალიტეტია, სადაც მოწერილებულია საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურა, მაღალ დონეზე განვითარებული აგრარული სექტორი და აწარმოებს ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციას. გლეხებისა და ფერმერების მომსახურება ხდება აგროტექნიკური სერვისის მეშვეობით, განვითარებულია ტურიზმი, მაქსიმალურადაა გამოყენებული ბუნებრივი რესურსები მდგრადი სოციალური და ეკონომიკური განვითარებისათვის.

მიზნები და ამოცანები

მუნიციპალიტეტის ხელისუფლებას დასახული აქვს განვითარების შემდეგი მიზნები და ამოცანები:

მიზანი 1.	ეკონომიკის წამყვანი დარგების განვითარების ხელშეწყობა ბიზნესისა და მოსახლეობის მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით
ამოცანა 1.1.	ტურისტული მიმზიდველობის გაუმჯობესება, მათ შორის მუნიციპალიტეტის მთაგორიან სოფლებში და ტურისტული სერვისების განვითარების ხელშეწყობა
ამოცანა 1.2.	აგროწარმოების განვითარების ხელშეწყობა და ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია
ამოცანა 1.3	გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნის ხელშეწყობა
მიზანი 2.	მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს შექმნა და ბიზნეს საქმიანობის წახალისება
ამოცანა 2.1	მცირე და საშუალო საწარმოების მხარდაჭერა
ამოცანა 2.2	მიწის რესურსისა და მუნიციპალური ქონების ეფექტიანად გამოყენების ხელშეწყობა
ამოცანა 2.3	ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
ამოცანა 2.4	ინვესტიციების მოზიდვა მუნიციპალიტეტში
მიზანი 3.	მოსახლეობის შესაძლებლობების გაძლიერება და განათლებაზე ხელმისაწვდომობის ზრდა
ამოცანა 3.1	მოსახლეობის ცოდნის დონის სისტემატური ამაღლება
ამოცანა 3.2	სოციალური ინფრასტრუქტურის განვითარება
ამოცანა 3.3	შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის სოციალური ინტეგრაციის შესაძლებლობების განვითარება

დოკუმენტით გათვალისწინებული მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად აქტივობების დაგეგმვისას გათვალისწინებული იქნება გენდერული ასპექტები და ხელი შეეწყობა გენდერული თანასწორობის დამყარებას. წარმოდგენილი მიზნები და ამოცანები ემსახურება გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევას და აერთიანებს ადგილობრივ დონეზე სიღარიბის დაძლევისთვის კონკრეტულ ქმედებებს.

2. სიტუაციის ანალიზი

2.1 ძირითადი სოციალური ეკონომიკური მონაცემების მიმოხილვა

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, გურიის მხარეში. მუნიციპალიტეტის ფართობი შეადგენს 53,300 ჰა-ს. აქედან სასოფლო - სამეურნეო სავარგულებს უკავია 23,369 ჰექტარი. კოლხეთის ეროვნული პარკის 15,000 ჰა ლანჩხუთის ადმინისტრაციული ერთეულის შემადგენლობაშია.

მუნიციპალიტეტი იყოფა 16 ადმინისტრაციულ ერთეულად, რომელიც აერთიანებს 55 სოფლის ტიპის დასახლებას. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 2019 წლის 1 იანვრის სტატისტიკით შეადგენს 30,5 ათას კაცს, რაც მთლიანად რეგიონის მოსახლეობის 28%-ია. მათგან ქალაქად მცხოვრებთა რაოდენობა, მუნიციპალიტეტის ფარგლებში, 21%-ია, ხოლო 79 %, ნაწილდება სასოფლო დასახლებებზე.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 2019 წლის 1 იანვრის სტატისტიკით შეადგენს 30,5 ათას კაცს, რაც მთლიანად რეგიონის მოსახლეობის 28%-ია. მათგან ქალაქად მცხოვრებთა რაოდენობა, მუნიციპალიტეტის ფარგლებში, 21%-ია, ხოლო 79 %, ნაწილდება სასოფლო დასახლებებზე. მოსახლეობის რიცხოვნობა ბოლო 5 წლის მანძილზე (2015-2019წწ.) შემცირდა 3%-ით. კლების ტენდენციით ხასიათდება მოსახლეობის სიმჭიდროვეც ერთ კვ.კმ-ზე ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში (-3%) და 2019 წლის 1 იანვრის მონაცემებით შეადგინა 57,2კაც/კვ.კმ-ზე.

სოციალური პაკეტის მიმღებთა რაოდენობა 2015 წლიდან 2018 წლის ბოლომდე გაიზარდა 6%-ით და მიაღწია 2 090 კაცს. რაც შეეხება პენსიის მიმღებთა რაოდენობას მოცემული დროის მონაკვეთში გაიზარდა 2%-ით (7 155 კაცი).

2014 წლის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის შედეგებით ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის წილი 15+ ასაკის მოსახლეობაში არის 75%. 2018 წლის მონაცემებით მუნიციპალიტეტში ბიზნეს სუბიექტების წილი რეგიონულ მაჩვენებელთან მიმართებაში 24%-ია და 3%-იანი კლებით ხასიათდება (2015- 2018წწ.).

2.2 მუნიციპალიტეტის ეკონომიკა

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკაში უმნიშვნელოვანესია ბაქო-სუფსის ნავთობსადენი და სუფსის ტერმინალი.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში ძირითადად განვითარებულია სოფლის მეურნეობა, ვაჭრობა, შედარებით ნაკლებად ტურიზმი და მომსახურების სფერო.

სტრატეგიული მნიშვნელობის ობიექტების არსებობა ძალიან მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარებისათვის, როგორც დასაქმების, აგრეთვე უსაფრთხოებისა და ცნობადობის კუთხით. ასეთი მნიშვნელობის ობიექტების არსებობა მეტი

სტაბილურობასა და უსაფრთხოებაზე მიუთითებს, რაც საკმაოდ მნიშვნელოვანია ახალი მსხვილი ინვესტიციების მოსაზიდად.

სოფლის მეურნეობა. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის კლიმატურ გეოგრაფიული მდგომარეობა ხელსაყრელია სოფლის მეურნეობის, როგორც პირველადი წარმოების ასევე გადამამუშავებელი მეურნეობის განვითარებისათვის. ბათუმი-თბილისის მაგისტრალის მდებარეობა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე საშუალებას იძლევა მუნიციპალიტეტი გურიის მთელი რეგიონის მასშტაბით გახდეს აგრარული პროდუქციის ერთ - ერთი მთავარი რეალიზატორი.

სოფლის მეურნეობა მუნიციპალიტეტში საკმაოდ მრავალფეროვანია, გავრცელებული დარგებია მეხილეობა (კენკროვან-კურკოვანი, სუბტროპიკული), მეთხილეობა, მევენახეობა, მეჩაიეობა-მეციტრუსეობა, მეცხოველეობა, მეფუტკრეობა, მეფრინველეობა, მემინდვრეობა და სხვა.

მუნიციპალიტეტის მიწის საერთო ფართობი შეადგენს - 49,856 ჰა. მუნიციპალიტეტის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის მთლიანი ფართობია - 22,268 ჰა. მიწის განაწილება კატეგორიის მიხედვით შემდეგნაირია: სახნავი-12400 ჰა, მრავალწლიანი -5830 ჰა, საძოვარი - 3614 ჰა, სათიბი - 424 ჰა. გამოუყენებელი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი შეადგენს - 12,500 ჰა. სახელმწიფო საკუთრებაშია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების - 8,508 ჰა და არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის - 18,067 ჰა. კერძო საკუთრებაში მოქცეულია სასოფლო-სამეურნეო მიწის 15,560 ჰა.

ფართობების კუთხით ძირითადი ნაწილი მოდის თხილისა და სიმინდის კულტურებზე, ისინი გაშენებულია შესაბამისად 2,400 და 1,780 ჰა-ზე. ასევე საგულისხმოა ჩაისა და მანდარინის კულტურების მოყვანა მუნიციპალიტეტში (იხ. დანართი 1).

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მხრიდან სხვადასხვა საგრანტო კონკურსებში გაცემული დაფინანსების ყველაზე მაღალი წილი მოდის ჟოლოს მოყვანასა და მეზღაღობის მიმართულებებზე, ასევე მეფუტკრეობის დარგზე.

არსასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა და მრეწველობა. მუნიციპალიტეტში არსებული რესურსი საშუალებას იძლევა ტურიზმის განვითარება ერთ-ერთ პრიორიტეტად და ეკონომიკის მნიშვნელოვან დარგად იყოს მიჩნეული.

დინამიკიდან გამომდინარე ვიზიტორთა რაოდენობა საგრძნობლად იმატებს აგვისტოს თვეში. მუნიციპალიტეტში არის 14 სტანდარტული და 11 საოჯახო ტიპის სასტუმრო, მიმდინარეობს დამატებით 4 სასტუმროს მშენებლობა. მუნიციპალიტეტს აქვს შესაძლებლობა მიიღოს დაახლოებით 700-მდე დამსვენებელი განთავსების კუთხით, დღის განმავლობაში. მუნიციპალიტეტში არის კვების 14 ობიექტი და სუვენირების 3 მაღაზია. ტურისტული სეზონის ხანგრძლივობა გრძელდება 5 თვის განმავლობაში ივნისის თვიდან ოქტომბრის თვის ბოლომდე.

მუნიციპალიტეტში არსებული ტაძრები, ისტორიული ადგილები, ხელოვნური გამოქვაბულები ტურიზმის განვითარების კარგ წინაპირობას იძლევა. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე

ძირითადი საექსკურსიო, ტურისტული და დასასვენებელი ობიექტებია შავი ზღვის სანაპიროზე ყვავილნარი და გრიგოლეთი, ამ უკანასკნელისთვის საჭიროა კურორტის სტატუსის მინიჭება, რომელიც გამოირჩევა ტიტანო მაგნიტური სამკურნალო ქვიშებით (მაგნიტის შემცველობა 30-35%). ასევე აღსანიშნავი ტურისტული ობიექტებია კოლხეთის ეროვნული პარკი (პალიასტომის ტბა, იმნათის ტბა და მდინარე ფიჩორის ქვემო წელი შესართავამდე), სამება-ჯიხეთის დედათა მონასტერი, წმინდა გიორგისა და მაცხოვრის ეკლესიები, კიბულას ჩანჩქერი და მდ. აცაურას ხეობა, ორკარის კანიონი მცირე ჩანჩქერებით. ტურისტებს შეუძლიათ არანაკლებ 5 მუზეუმის მონახულება.

ტურისტების დაყოვნება მუნიციპალიტეტში არ ხდება, რაც გამოწვეულია ტურისტულ მომსახურებაზე დაბალი ხელმისაწვდომობით, ინფორმაციის ნაკლებობით ორგანიზებული ტურების შესახებ, გიდების, ტურისტულ მარშრუტებზე და ობიექტებზე მაჩვენებლებების და ბანერების სიმცირით. არსებული პრობლემებისა და გამოწვევების დასაძლევად აუცილებელია მუნიციპალიტეტში არსებული ტურისტული ადგილებისა და მიმართულებების მაჩვენებლების სისტემის მოწესრიგება, კერძოდ, საინფორმაციო დაფის განთავსება ქალაქის ცენტრში.

გარდა უკვე არსებული კულტურული და ბუნებრივი ძეგლებისა მნიშვნელოვანია სხვა დამატებითი ღონისძიებების გატარება და ტურისტებისთვის დამატებითი საჭირო და კომფორტული სერვისების შეთავაზება, კერძოდ: (1) სოფელ გრიგოლეთში ყოფილი დასასვენებელი სახლის ტერიტორიაზე, მუნიციპალური პლაჟის მოწყობა, თუნდაც საბაზისო პირობებით და შემდგომში განვითარების პერსპექტივით (პლაჟის ყოველდღიური დასუფთავება, გასახდელებისა და საშხაპების მოწყობა, დასაწყისისათვის თუნდაც ორი ტუალეტის დადგმა, ინვენტარის გაქირავება და ტურისტულ საინფორმაციო ცენტრის გახსნა). აღნიშნულ ტერიტორიაზე ზაფხულობით ტურისტული გამოფენები მოეწყობა, მდ. კაპარჭინაზე კი გასაბერი ნავეებით ტურისტების გასეირნება და ანკესობა (თევზჭერა) არის შესაძლებელი. (2) სოფელ გრიგოლეთისათვის კურორტის სტატუსის მინიჭება. ეს საკმაოდ დიდ სტიმულს მისცემს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე საოჯახო ტურისტული სასტუმროების ქსელის განვითარებას. (3) კოლხეთის ეროვნულ პარკში ვიზიტორთათვის (პალიასტომის ტბის გვერდის ავლით) მდ. ფიჩორზე გასასვლელის მოწყობა და გრიგოლეთში „სერვის ცენტრის“ გახსნა, რაც კიდევ უფრო გაზრდის ვიზიტორთა რაოდენობას. (4) ჩოჩხათის თემის სოფელ მოედანში არსებული ბუნების ძეგლის, ორკარის კანიონის მისასვლელი გზის მოასფალტება, (5) სოფ. შრომისუბნიდან სოფ. მოედნის ბოლომდე (კანიონის შესასვლელამდე) ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა, რაც ობიექტს მეტად მიმზიდველს გახდის ვიზიტორებისათვის. (6) საჭიროა მდინარე სუფსისა და სუფსის ხეობის მეტი პოპულარიზაცია და გარშემო გარემოს გაუმჯობესებაზე აქცენტის გაკეთება. კანიონის გამოსასვლელიდან შეიძლება მოეწყოს ინფრასტრუქტურა ჯომარდობის სერვისისთვის, შესაძლებელია მოსახლეობის მხრიდან მოხდეს გურული კერძებისა და ღვინის დაგემოვნების ობიექტების მოწყობა. სოფ. აცანა და აცაურას ხეობა (გადმოსახედით) ასევე მუნიციპალიტეტის

ტურისტული ნიშაა. აქცენტი უნდა გაკეთდეს სოფ. ორაგვის პოტენციალის სრულად გამოყენებაზე.

მომზადებულია პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს სამების მთაზე (ზღვის დონიდან 523 მ), რომელიც გადაყურებს კოლხეთის დაბლობის ორ მესამედს, გადმოსახედის მოწყობა. გადმოსახედი სამების მთიდან იქნება ერთ-ერთი ყელაზე მიმზიდველი ტურისტული ობიექტი, 360 გრადუსიანი ხედვის შეუზღუდავი პანორამა უნიკალურს გახდის გადმოსახედს მთის ფერდობზე, რომელიც დაფარულია პირველყოფილი კოლხური ტყით. ამ ტერიტორიაზე მოეწყობა ბილიკები ეკოტურიზმისათვის, ასევე გათვალისწინებულია (1) მცირე გადმოსახედის მოწყობა აცანაში; (2) მიზანშეწონილია ჩატარდეს ტურისტული გამოფენები ყოველ ზაფხულს გრიგოლეთში, ურეკსა და შეკვეთილში; (3) დაგეგმილია აქტიური მონაწილეობა საერთაშორისო პროექტში მწვანე ტურიზმი და ა.შ.

2.3 მუნიციპალიტეტის ინფრასტრუქტურა

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში გადის საერთაშორისო მნიშვნელობის გზა საქართველოს საავტომობილო მაგისტრალი (45კმ). ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მოეწყობა 37,7 კმ. ასფალტობეტონის და ბეტონის საფარიანი საავტომობილო გზა. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შიდა გზების საერთო მდგომარეობა არასახარბიელოა, დაზიანების სიმძიმე რელიეფის მიხედვით იცვლება, საშუალოვადიან პერიოდში ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შეიძლება ითქვას უკიდურესად მნიშვნელოვანია მოხდეს 20-30 კმ გზის სრული აღდგენა რეაბილიტაცია.

მუნიციპალიტეტში არის სარკინიგზო მაგისტრალი (43კმ) და მოწყობილია 163 ხიდი. აქედან, 52 საფეხმავლო და 111 სამანქანო. 163 ხიდიდან რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 104 ხიდს, ხოლო 67 მოეწყობა ახლიდან. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ხიდების მდგომარეობა საექსპლუატაციოდ დამაკმაყოფილებელია, მაგრამ რელიეფიდან და ჩქარი დინების მდინარებიდან გამომდინარე წყალდიდობების დროს ხშირად ხდება მათი დაზიანება, რაც იწვევს სასწრაფო აღდგენითი სამუშაოების ჩატარებას.

მოწყობილია სასმელი წყლისა და ტექნიკური ინფრასტრუქტურა, რომელთა საერთო სიგრძე შეადგენს 795 კმ-ს. სასმელი წყლის მიწოდება ხდება მხოლოდ ქალაქის ტერიტორიაზე (10,000 მოქალაქე), რომლის მთლიანი რეაბილიტაცია დასრულდა 2014 წელს, ხოლო დანარჩენ ადმინისტრაციულ ერთეულში მიეწოდებათ ტექნიკური წყალი, რომელიც რიგ შემთხვევაში საჭიროებს აღდგენას გასაფილტრი სადგურების მოწყობლობის გამო. პრობლემის მოგვარება გართულებულია სათავნაგებობების სიმრავლით, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებობს 100-მდე სათავე-ნაგებობა.

მუნიციპალიტეტში მოწყობილია 12 კმ. სიგრძის კანალიზაციის სისტემა, რომელიც მხოლოდ ქ. ლანჩხუთის ტერიტორიაზეა და დაახლოებით ქალაქის 20% მოიცავს, არსებული ქსელი გასული საუკუნის ოთხმოციან წლებში მოეწყობა რომლის ძირითადი ნაწილი საჭიროებს გეგმიურ რეაბილიტაციას. ასევე სრულად არის ამორტიზირებული გამწმენდი ნაგებობა და

ფეკალური მასები პირდაპირ ჩაედინება არსებულ მთისძირა საწრეტ არხში და ხდება მისი დაბინძურება.

მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ერთეულებში გარე განათება მოწყობილია 75%. სოფლის მხარდამჭერი პროგრამის ფარგლებში, ეტაპობრივად გვარდება დარჩენილი გარე განათების მოწყობაც.

მთლიანად გაზიფიცირებულია ქალაქ ლანჩხუთი, შუხუთის და გვიმბალაურის ადმინისტრაციული ერთეული. ნაწილობრივ გაზიფიცირებულია მაჩხვარეთის და სუფსა, ნიგოითის, აცანის, ჩიბათის, ლესის და აკეთის, ასევე ღრმარელის ადმინისტრაციული ერთეულები.

მუნიციპალიტეტში არის 12 სკვერი, 1 პარკი და 1 ნაკრძალი. სკვერის ძირითადი ნაწილი გამწვანებულია, მაგრამ რიგ შემთხვევაში საჭიროა მოხდეს დამატებით გამწვანება ბუნებრივი ნარგავებით, რაც გააუმჯობესებს როგორც ეკოლოგიურ გარემოს და იერსახეს.

მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს ინფრასტრუქტურის მოწყობით ბიზნესის განვითარებისათვის მიმზიდველი გარემოს შექმნა და ინვესტიციების მოზიდვის მიმართულებით აქტიური მუშაობა. მათ შორის აქცენტის გაკეთება დაგეგმილია ტურისტულ ობიექტებამდე მისასვლელი და მათ გარშემო ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, რაც ადგილობრივ მოსახლეობას ხელს შეუწყოს უფრო მრავალფეროვანი სერვისები შესთავაზონ დამსვენებლებს.

2.4 ჯანდაცვა და სოციალური მდგომარეობა

ჯანდაცვის მომსახურების ხელმისაწვდომობა. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტისათვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია მოსახლეობის მიერ ჯანდაცვის მომსახურებებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა, რაც არსებული მომენტისათვის სრულებით ვერ ხერხდება და მოსახლეობას გარკვეული სამედიცინო მომსახურებების მისაღებად უწევთ მუნიციპალიტეტიდან გასვლა. პრობლემის მოსაგვარებლად აუცილებელია შეთავაზებული სამედიცინო სერვისების მრავალფეროვნების გაზრდა და ინფრასტრუქტურული, ტექნიკური და მაღალკვალიფიციური პერსონალით აღჭურვა.

სოციალური მომსახურება. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში სოციალური პაკეტის მიმღები შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა რაოდენობა შეადგენს 2,061-ს, ხოლო მარჩენალდაკარგულთა რაოდენობა - 173-ს.

ცენტრალური ხელისუფლება ახორციელებს სოციალური რეაბილიტაციისა და ბავშვზე ზრუნვის პროგრამას, რომლის ფარგლებშიც გაიცემა კვების ვაუჩერი. ასევე მოწყობილია ბავშვთა დღის ცენტრი. კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფ ოჯახებზე გაიცემა ერთჯერადი დახმარებები, რაც რა თქმა უნდა, საჭიროებებს ვერ აკმაყოფილებს. აუცილებლობას წარმოადგენს შესწავლილ იქნას სოციალურად მოწყვლადი ჯგუფების ინდივიდუალური საჭიროებები.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი ახორციელებს პროგრამებს, რომლითაც ეხმარება მრავალშვილიან ოჯახებს, დევნილ ოჯახებს, გარდაცვლილი ომის მონაწილეთა ოჯახებს და სხვა. აღსანიშნავია, რომ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი სოციალური პროგრამები მრავალფეროვანია და ყოველწლიურად მზარდია, რაც მეტწილადად ავსებს ცენტრალური ხელისუფლების მიერ განხორციელებული სოციალური პროგრამების საჭიროებებს.

მუნიციპალიტეტის პოლიტიკა მიმართული იქნება სოციალური პრობლემების მქონე ოჯახების არა მხოლოდ ერთჯერად დახმარებებზე, არამედ მათთვის საჭირო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდის ხელშეწყობაზე, რასაც უფრო მეტად გრძელვადიანი ეფექტი აქვს.

2.5 განათლება, კულტურა და სპორტი

განათლებაზე ხელმისაწვდომობა. ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში 25 ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება/სკოლაა, მათ შორის ერთი კერძოა. მოსწავლეთა რაოდენობა 3,631-ია, ხოლო მასწავლებელთა რაოდენობა შეადგენს 621 ადამიანს. ა(ა)იპ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სკოლამდელი საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო ცენტრის დაქვემდებარებაში ფუნქციონირებს 21 ბაღი, სადაც ირიცხება 1,165 აღსაზრდელი და მუშაობს 432 თანამშრომელი. დღეის მდგომარეობით, ყველა სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება უზრუნველყოფილია შესაბამისი ინვენტარით, ყოველწლიურად ხდება მათი განახლება.

კულტურისა და სპორტის სერვისები. მუნიციპალიტეტში გვხვდება სამუსიკო და სამხატვრო სკოლები. აღნიშნული სკოლების ძირითადი მიზნები და ამოცანებია მოსწავლეებისთვის დაწყებითი სამუსიკო და სამხატვრო განათლების მიცემა, ეროვნული კულტურული მემკვიდრეობის, ქართული და მსოფლიო ხელოვნების ნიმუშების გაცნობა, შესწავლა, მათი მომზადება მუსიკალური და სამხატვრო განათლების მომდევნო საფეხურზე სწავლის გაგრძელებისთვის.

ა(ა)იპ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის კულტურის დაწესებულებათა გაერთიანებაში ფუნქციონირებს ეგნატე ნინოშვილის სახელობის ლანჩხუთის სახალხო თეატრი და ანსამბლები, 17 ბიბლიოთეკა და ხუთი მუზეუმი.

ა(ა)იპ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სპორტული ცენტრი ახალგაზრდებს აძლევს საშუალებას დაინტერესდნენ და ჩაერთობ სპორტის 9 სახეობაში. მუნიციპალიტეტის სპორტულ ცენტრში ირიცხება 340 ბავშვი, რომლებსაც ემსახურება 27 მწვრთნელი და ოთხი საერთო ფიზიკური მომზადების სპეციალისტი.

მუნიციპალიტეტის ხელისუფლება განათლებისა და კულტურის ხელშეწყობით ცდილობს ადგილობრივი ტრადიციების შენარჩუნებას, მათი პოპულარიზაციის ხელშეწყობას და ახალგაზრდების ხელოვნებით დაინტერესების წახალისებას. ასევე, აქცენტი გაკეთდება ჯანსაღი ცხოვრების პოპულარიზაციის მიზნით სპორტული ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებაზე.

2.6 გარემოს დაცვა

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი მდიდარია წყლის რესურსით. ძირითადად გავრცელებულია კოლხური ჭაობიანი მურყანის ტყეები, ასევე გვხვდება წიფლნარ-რცხილნარი ტყეები. სახელმწიფო ტყის საერთო ფართობი შეადგენს 18 461 ჰა. მუნიციპალიტეტის ფაუნა მრავალფეროვანია.

მუნიციპალიტეტში დამახასიათებელია შემდეგი ბუნებრივი საფრთხეები: ძლიერი ქარი, ძლიერი წვიმა, წყალდიდობა, მეწყერი და ეროზია. მეწყერული მოვლენები მწვავედ არის გამოხატული აცანის, აკეთის, ნინოშვილის, ჩოჩხათისა და ნიგვზიანის ადმინისტრაციულ ერთეულებში, სადაც ფართო მასშტაბებს აღწევს და მოიცავს თითქმის მთელი ადმინისტრაციული ერთეულის ტერიტორიას. ლესის, ჯურუყვეთის, მამათისა და მაჩხვარეთის ადმინისტრაციულ ერთეულებშიც გვხვდება მსგავსი პრობლემები, მაგრამ შედარებით მსუბუქი ფორმით.

მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს მუნიციპალიტეტში კანალიზაციის ქსელისა და გამწმენდი ნაგებობების არარსებობა. ქალაქ ლანჩხუთის მხოლოდ 20% არის დაფარული საკანალიზაციო ქსელით, რომელიც შემდეგ პირდაპირ ჩაედინება ღია არხში და არხის გავლით შავ ზღვაში. რაც შეეხება ადმინისტრაციულ ერთეულებს არცერთ ადმინისტრაციულ ერთეულში არ არსებობს საკანალიზაციო სისტემა.

ნარჩენების მართვა და ოპერირებას მუნიციპალიტეტში ახორციელებს ა(ა)იპ „ლანჩხუთი სერვისი“. ლიცენზირებული ნაგავსაყრელის არარსებობის გამო მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე შეკრებილი ნარჩენების გატანა ხდება სხვა მუნიციპალიტეტში.

2.7 მუნიციპალური სერვისები და მმართველობა

თვითმმართველობაში ხელმისაწვდომი სახელმწიფო სერვისების მიმწოდებელია იუსტიციის სამინისტროს მომსახურების სააგენტო, მაგისტრატი სასამართლო, პოლიცია, ნოტარიუსი, პრობაციის ეროვნული ბიურო, აღსრულების ეროვნული ბიურო.

ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოა საკრებულო, ხოლო აღმასრულებელი ორგანო - მუნიციპალიტეტის მერია.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის 2020 წლის ბიუჯეტის შემოსავლები გათვალისწინებულია 10,142.7 ათასი ლარის ოდენობით, საიდანაც სრულად 100% არის საკუთარი შემოსავლები. 2019 წელთან მიმართებაში საკუთარი შემოსავლების ზრდა მოსალოდნელია დაახლოებით 6,1%-ით.

2020 წლის ბიუჯეტის ასიგნებები შეადგენს 10,817.3 ათას ლარს, საიდანაც ამ ეტაპზე ბიუჯეტის დაახლოებით 9,4% არის გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, დასუფთავებისა და გარემოს დაცვის ღონისძიებებზე სრულად მუნიციპალიტეტის საკუთარი შემოსავლებიდან გათვალისწინებულია 2020 წლის ბიუჯეტის მხოლოდ 10%, კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტის მიმართულებით - 21,3%, განათლების ხელშეწყობის მხრივ - 23,2%, მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის უზრუნველყოფისათვის - 6,6%.

3. SWOT ანალიზი

ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> - ინფრასტრუქტურის განახლებისა და გაუმჯობესების მიმდინარე პროექტები; - საქართველოსა და საერთაშორისო მასშტაბით მიმდინარე სხვადასხვა ღონისძიებებსა თუ ტურნირებში აქტიური მონაწილეობა; - მუნიციპალიტეტის სიახლოვე შავ ზღვასთან და მასზე განთავსებულ საზღვაო პორტებთან; - ხელსაყრელი მდებარეობა საერთაშორისო მნიშვნელობის ობიექტებთან; (საავტომობილო და სარკინიგზო მაგისტრალები) - ელექტროენერჯის მომარაგებით მოსახლეობის სრული უზრუნველყოფა და მუნიციპალიტეტის სრული დაფარვა მობილური სატელეფონო კავშირგაბმულობის სისტემით; - მესათბურეობის და მეფუტკრეობის განვითარებისათვის შესაბამისი ბუნებრივი პირობები; - მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების ბაზის არსებობა; - სოციალურად დაუცველთა თავშესაფრების არსებობა; - ოჯახის ექიმის მომსახურებით ყველა თემის უზრუნველყოფა; 	<ul style="list-style-type: none"> - სასწავლო დაწესებულებებში სტანდარტთან ნაწილობრივ შეუსაბამო ინფრასტრუქტურა და საგანმანათლებლო რესურსების ნაკლებობა; - დასახლებების იერსახის არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა; - საზოგადოებრივი სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა; - მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მიწისქვეშა კომუნიკაციების (სასმელი წყლის, საკანალიზაციო და სანიაღვრე) გაუმართაობა და ბუნებრივი აირით მოსახლეობის უზრუნველყოფის დაბალი მაჩვენებელი; - შედლუდული ხელმისაწვდომობა ინტერნეტზე; - საექსპორტო ბაზრებზე შეზღუდული წვდომა; - ინვესტიციების სიმცირე; - ტურისტული მომსახურების დაბალი დონე; - აგრარული გადამამუშავებელი საწარმოების სიმცირე; - ფერმერების აგრარული ცოდნის დაბალი დონე; - ნარჩენების სეპარაციის სისტემის არარსებობა და მყარი ნარჩენების მართვის სისტემის არაეფექტურობა;
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> - ადამიანური რესურსების პროფესიული გადამზადების შესაძლებლობა; - მრავალდარგოვანი სოფლის მეურნეობის წარმოების პოტენციალი და მიწის ნაყოფიერების მართვის ეფექტური მექანიზმის შექმნა; - სახელმწიფოსა და დონორების მიერ ბიზნესის სექტორის ხელშეწყობის პროგრამების ინიცირების შესაძლებლობა; - ტურისტების მომსახურების ხარისხის ამაღლება; 	<ul style="list-style-type: none"> - ბუნებრივი და სტიქიური მოვლენების გამო არსებული ინფრასტრუქტურის დაზიანების საფრთხე; - ფინანსური და ეკონომიკური კრიზისი;

<ul style="list-style-type: none"> - გადამამუშავებელი საწარმოების და ფერმერთა კოოპერირების პროცესების სტიმულირება; - გამოუყენებელი/ნასვენნი ფართობების ჩართვა წარმოებაში. - პრევენციული ჯანდაცვის განვითარება; - გარემოს დაცვის სფეროს მიმართ საერთაშორისო დონორების მზარდი ინტერესი, გრანტების მოპოვების შესაძლებლობა ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით; - სატყეო პოლიტიკის განხორციელება;	
---	--

4. განხორციელების მექანიზმი

მუნიციპალიტეტის ხელისუფლება დოკუმენტით წარმოდგენილი გეგმებისა და ხედვების განხორციელებისას გაითვალისწინებს შემდეგ პრინციპებს:

გამართული კოორდინაცია სხვადასხვა მხარეებთან - პოლიტიკის დოკუმენტის განხორციელების შედეგიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული ყველა საჯარო უწყების ეფექტურ კოორდინაციაზე. განსაკუთრებული როლი უჭირავს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის კოორდინაციას ცენტრალურ ხელისუფლებასთან. იმისთვის რომ ადგილობრივ დონეზე განხორციელებული პროექტები იყოს ხარჯეფექტიანი მართველობის ორ დონეზე დაგეგმილი ღონისძიებები ერთმანეთს უნდა ავსებდეს, არ ხდებოდეს აქტივობების გამეორება და იყოს მჭიდრო კომუნიკაცია ორივე მხარეს შორის. შესაბამისად, ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან მოხდება ცენტრალური ხელისუფლების გეგმებისა და ხედვების გათვალისწინება ადგილობრივი პოლიტიკის დაგეგმვისას, მჭიდრო იქნება ცენტრალურ სახელისუფლებო უწყებებთან კოორდინაცია.

პარტნიორობა - პოლიტიკის დოკუმენტით გათვალისწინებული შედეგების ეფექტურად მიღწევისთვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს პარტნიორობა სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებთან. პარტნიორობა გათვალისწინებული არის როგორც დოკუმენტის შემუშავების ეტაპზე, ისე მისი განხორციელების ეტაპზე. თითოეულ მხარეს, ეს იქნება თავად ადგილობრივი ხელისუფლება, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ბიზნეს სექტორი თუ სხვა, აქვს საკუთარი როლი და პასუხისმგებლობა ერთიანი მიზნებისა და ამოცანების მიღწევაში. შესაბამისად, პარტნიორობის პრინციპი იქნება ერთ-ერთი ფუძე დოკუმენტში წარმოდგენილი მიზნებისა და ამოცანების მიღწევისთვის აქტივობების დაგეგმვისა და განხორციელებისას.

კანონიერების პრინციპი - ფინანსური სახსრების ხარჯვა მოხდება ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად. ფუნქციები მართველობის სხვადასხვა დონეზე მკაფიოდ იქნება გამიჯნული და გადანაწილებული. ფინანსური პასუხისმგებლობა დაეკისრება აქტივობის დამფინანსებელ ორგანიზაციას.

წინამდებარე სამოქმედო გეგმა მოიცავს მიზნების, ამოცანების, აქტივობების, აქტივობის შედეგის ინდიკატორის, განხორციელების პერიოდის, შესაბამისი ბიუჯეტის, დაფინანსების წყაროსა და განმახორციელებელი უწყების შესახებ კონსოლიდირებულ ინფორმაციას.

სამოქმედო გეგმის ხანგრძლივობა შეადგენს 2 წელს.

ახალი სამოქმედო გეგმის შემუშავებამდე განხორციელდება არსებულის მონიტორინგი და შეფასება, რაც საფუძველი იქნება მომდევნო 2 წლიანი პერიოდის მეტად ეფექტურად და ხარჯეფექტიანად დასაგეგმად. სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი და შეფასება მთლიანი დოკუმენტის შუალედური შეფასების ნაწილს წარმოადგენს.

შედეგად, შესაძლებელია სამოქმედო გეგმაში ცვლილებების შეტანა, თუმცა საჭიროა აღნიშნული ცვლილებების მიზანშეწონილობის დასაბუთება.

მუნიციპალიტეტის ხელისუფლება აქცენტს გააკეთებს მომდევნო პერიოდში ყველა მიზნისა და ამოცანის მოცვაზე და ამისთვის აქტიურად იმუშავებს დამატებითი ფონდების მოძიების თუ საკუთარი ბიუჯეტიდან სახსრების გამოყოფის კუთხით. გარდა სამოქმედო გეგმაში გაწერილი აქტივობებისა სამუშაო ჯგუფებში ასევე დასახელდა ისეთი განსახორციელებელი საკითხები, რომლებიც მიმდინარე წლის ბიუჯეტში არ არის გათვალისწინებული, თუმცა მიიჩნევა პრიორიტეტულ საკითხებად. ესენია:

ამოცანა 1.3. გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნის ხელშეწყობა;

ამოცანა 2.2. მიწის რესურსისა და მუნიციპალური ქონების ეფექტიანად გამოყენების ხელშეწყობა;

ამოცანა 2.3. ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება;

ამოცანა 3.1. მოსახლეობის ცოდნის დონის სისტემატური ამაღლება;

ამოცანა 3.2. სოციალური ინფრასტრუქტურის განვითარება;

ამოცანა 3.3. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის სოციალური ინტეგრაციის შესაძლებლობების განვითარება;

2020-2021 წლების სამოქმედო გეგმა

მიზანი 1:		ეკონომიკის წამყვანი დარგების განვითარების ხელშეწყობა ბიზნესისა და მოსახლეობის მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით		მდგრადი განვითარების მიზნებთან (SDGs) კავშირი:				2,8,11,12.					
ამოცანა 1.1:		ტურისტული მიმზიდველობის გაუმჯობესება, მათ შორის მუნიციპალიტეტის მთავორიან სოფლებში ტურისტული სერვისების განვითარების ხელშეწყობა											
ამოცანის შედეგის ინდიკატორი 1.1		გაზრდილი ტურისტების რაოდენობა; გაუმჯობესებული მომსახურება და სერვისების გაზრდილი მრავალფეროვნება.			საბაზისო	სამიზნე		დადასტურების წყარო					
				წელი	2020	შუალედური	საბოლოო						
						2022	2023						
აქტივობა		აქტივობის შედეგის ინდიკატორი		დადასტურების წყარო	პასუხისმგებელი უწყება	პარტნიორი უწყება	შესრულების ვადა	ბიუჯეტი [€]	დაფინანსების წყარო				
									მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
									ოდენობა [€]	კოდი	ოდენობა [€]	ორგანიზაცია	
1. კოლხეთის 1. ეროვნულპარკთან 1 მისასვლელი გზის მოწყობა, ელექტროენერჯის ქსელის მოწყობა, დასასვენებელი და საპარკინგე ადგილების მოწყობა,	1.1 მოწყობილი გზის .1. სიგრძე, 1 ელექტოგაყვანილობის ქსელის სიგრძე, დასასვენებელი და საპარკინგე ადგილების რაოდენობა, საზოგადოებრივი ტუალეტების		ლანხუთის მუნიციპალიტეტის			2021	700000	ადგილობრივი ბიუჯეტი _35000	02 01 01	ცენტრალური ბიუჯეტი -665000			

	საზოგადოებრივი ტუალეტების მოწყობა (გზების კაპიტალური შეკეთება)	რაოდენობა.										
1.	გაეროს	1.1	მოწყობილი			2020	67039.6	ადგილობრივი ბიუჯეტი 7150	01 02 05	გრანტი 59890	UNDP	
1.	განვითარების პროგრამა საქართველოში (UNDP) პროექტის „ტურისტული მარშრუტები ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საშუალომთიანი თემების ეკონომიკური გაძლიერებისთვის“ განხორციელების შედეგად აცანის და ჩოჩხათის თემების ტურისტული მიმზიდველობის გაუმჯობესება - აცანის და ჩოჩხათის ადმინისტრაციულ ერთეულებში დასასვენებელი ადგილების	2.	ფანჯტურების რაოდენობა, ჯომარდობისთვის შექმნილი ინვენტერების რაოდენობა, ბანერებისა და საინფორმაციო დაფების რაოდენობა.									
2		1										
				ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის								

<p>მოწყობა, სოფელ ჩოჩხათში ჯომარდობისთვის საჭირო ინვენტარის შეძენა, საინფორმაციო ბანერებისა და დაფების მოწყობა (ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა)</p>												
<p>1. ქალაქ 1. ლანჩხუთიდან 3 ცენტრალურ მაგისტრალზე გასასვლელთან მცირე ტურისტული მომსახურების ბიუროს მოწყობა. (საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი შენობის ექსპლოატაცია და რეაბილიტაცია)</p>		<p>1.1 მოწყობილი ბიუროს .3. რაოდენობა 1</p>		<p>ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია</p>		<p>2021</p>	<p>35,000</p>	<p>35000</p>	<p>02 04 02</p>			
<p>1. ქ. ლანჩხუთში 1. საინფორმაციო 4 დაფების დაყენება. (ეკონომიკური განვითარების და</p>		<p>1.1 მოწყობილი .4. საინფორმაციო 1 დაფები</p>		<p>ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის</p>		<p>2020</p>	<p>1000</p>	<p>1000</p>	<p>01 02 04</p>			

	ინოვაციის ცენტრი)											
1.1.5	ადგილობრივ და საერთაშორისო გამოფენა ბაზრობებში და ფესტივალებში მონაწილეობა. (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	1.1.5.1	ჩატარებული გამოფენები და ფესტივალები	ლანჩუთის მუნიციპალიტეტის მერია		2020-2021	1,500	1,500	01 02 04			
1.1.6	არამატერიალური კულტურული ძეგლის „ლელოს“ პოპულარიზაციის მიზნით მუდმივმოქმედი სამუშაო ჯგუფის შექმნა, რომელიც დაგმავს საჭირო ღონისძიებებს და ამზადებს მასალებს. ინფორმაციების გავრცელება ტურისტული სააგენტოებისა და ინტერნეტ სივრცის საშუალებით (კულტურის	1.1.6.1	სახალხო დღესასწაული „ლელოს“ გამართვა.	ლანჩუთის მუნიციპალიტეტის		2020-2021	1,500	1,500	05 02 02			

	ლონისძიებები)											
1.	ეგ. ნინოშვილის	1.1	ყოველ წელს	ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		2020-	1,500	1,500	05 02			
1.	სახლ. მუზეუმის	.7.	სახალხო			2021			01 01			
7	პოპულარიზაციის მიზნით მუდმივმოქმედი სამუშაო ჯგუფის შექმნა, რომელიც გაგმავს საჭირო ღონისძიებებს და ამზადებს მასალებს. ინფორმაციების გავრცელება ტურისტული სააგენტოებისა და ინტერნეტ სივრცის საშუალებით. (კულტურის დაწესებულებათა გაერთიანების ხელშეწყობა)	1	დღესასწაულის ეგნატეობის გამართვა.									
1.	ლონისძიება	1.1	ჩატარებული	ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		2020-	1,500	1,500	05 02			
1.	„ლანჩხუთობის“	.8.	ლონისძიება და			2021			02			
8	ორგანიზება (კულტურის ღონისძიებები)	1	ჩართული მოსახლეობა									
ამოცანა 1.2		აგროწარმოების განვითარების ხელშეწყობა და ადგილობრივი პროდუქციის პოპულარიზაცია										

ამოცანის შედეგის ინდიკატორი 1.2	გაზრდილი პროდუქტიულობა და მოსახლეობის შემოსავლები ამ საქმიანობიდან			სამიზნე		დადასტურების წყარო					
		წელი	2020	შუალედური 2022	საბოლოო 2023						
აქტივობა	აქტივობის შედეგის ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	პასუხისმგებელი უწყება	პარტნიორი უწყება	შესრულების ვადა	ბიუჯეტი [€]	დაფინანსების წყარო				
							მუნიციპალი ტეტის ბიუჯეტი		სხვა		დეფიციტი
							ოდენ ობა [€]	კოდი	ოდენობა [€]	ორგანი ზაცია	
1. მავნებლების 2. წინააღმდეგ 1 ბრძოლა (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	1.2 შემცირებული 1. მავნებლის 1 პოპულაცია		ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		01.06.2 020 01.09.2 021	5,000	5,000	01 02 04			
1. საქართველოს 2. მთავრობის მიერ 2 ინიცირებული პროგრამებში მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის მონაწილეობა (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	1.2 საქართველოს 2. მთავრობის მიერ 1 ინიცირებული პროგრამებში გაზრდილია მუნიციპალიტეტიდან ბენეფიციარების რაოდენობა		ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		01.01.2 020 01.12.2 021	2,500	2,500	01 02 04			

1. სხვადასხვა 2. ადგილობრივ და 3 საერთაშორისო აგრარულ ფორუმებში, კონფერენციებში და გამოფენა- გაყიდვებში მონაწილეობის მიღება (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	1.2 აგრარულ .3. ფორუმებში, 1 კონფერენციებში და გამოფენა-გაყიდვებში მონაწილეთა ჩართულობა და დაინტერესება გაზრდილია		ლანჩსუთის მუნიციპალიტეტის მერია		01.01.2 020 01.12.2 021	15,000	15,000	01 02 04			
--	--	--	---------------------------------	--	----------------------------------	--------	--------	-------------	--	--	--

მიზანი 2:	მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს შექმნა და ბიზნეს საქმიანობის წახალისება	მდგრადი განვითარების მიზნებთან (SDGs) კავშირი:					2,8,12			
ამოცანა 2.1	მცირე და საშუალო საწარმოების მხარდაჭერა									
ამოცანის შედეგის ინდიკატორი 2.1	გაუმჯობესებულია ბიზნეს გარემო და გაზრდილია ბიზნეს სუბიექტების შესაძლებლობები		საბაზისო	სამიზნე		დადასტურების წყარო				
		წელი	2020	შუალედური	საბოლოო					
				2022	2023					
აქტივობა	აქტივობის შედეგის ინდიკატორი	დადასტურ	პასუხისმგე	პარტნიორი	შესრულების	ბიუჯეტი	დაფინანსების წყარო			
							მუნიციპალი	სხვა	დე	

			ეხის წყარო	ბელი უწყება	უწყება	ვადა	[[]]	ტეტის ბიუჯეტი		ოდელო ბა [[]]	ორგანიზაცია	იცი ტი
								ოდელო ბა [[]]	კოდი			
2.1.1.1	ს(ა)იპ „ეკონომიკური განვითარებისა და ინოვაციების ცენტრში“ დამწყები და მოქმედი მეწარმეებისათვის დაფინანსების მოძიების მიზნით უწყვეტ რეჟიმში ინფორმაციის მიწოდება. (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	2.1.1.1	გაზრდილი დაფინანსებულ მეწარმეთა დინამიკა		ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია	01.01.2020 01.12.2021	25,000	25,000	01 02 04			
ამოცანა 2.4		ინვესტიციების მოზიდვა მუნიციპალიტეტში										
ამოცანის შედეგის ინდიკატორი 2.4	გაუმჯობესებული საინვესტიციო გარემო და გაზრდილი ინვესტირების შემთხვევები		საბაზისო	სამიზნე		დადასტურების წყარო						
		წელი	2020	შუალედური	საბოლოო	2022	2023					

აქტივობა	აქტივობის შედეგის ინდიკატორი	დადასტურების წყარო	პასუხისმგებელი უწყება	პარტნიორი უწყება	შესრულების ვადა	ბიუჯეტი [€]	დაფინანსების წყარო				
							მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი		სხვა		იციმინდ
							ოღენობა [€]	კოდი	ოღენობა [€]	ორგანიზაცია	
2. საინვესტიციო ვებ-გვერდის შექმნა და ანალიტიკური ინფორმაციის მოძიება (ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია)	2.4 შექმნილი ვებ-გვერდი; გაიდლაინები.		ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		01.01.2020 01.12.2021	3,000	3,000	01 01 02			
2. თავისუფალი ეკონომიკური ზონის შექმნა (ეკონომიკური განვითარების და ინოვაციის ცენტრი)	2.4 შექმნილი თავისუფალი ეკონომიკური ზონის ფართობი		ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია		01.04.2021 01.09.2021	5,000	5,000	01 02 04			

5. მონიტორინგი და შეფასება

განვითარების დოკუმენტით გათვალისწინებული მიზნებისა და ამოცანების მიღწევისკენ სვლის შესაფასებლად პოლიტიკის დაგეგმვის ეტაპზე მნიშვნელოვანია მონიტორინგისა და შეფასების კომპონენტის გათვალისწინება. გეგმის მონიტორინგი განხორციელდება სისტემატურად, რაც გულისხმობს მონიტორინგის და შეფასების გეგმის მიხედვით გაწერილი საქმიანობების განხორციელებას, აქტივობების და პროექტების შესრულების მეთვალყურეობას დროულად ხარვეზების, შეფერხებისა თუ წარმატების შემთხვევების გამოვლენის მიზნით.

მონიტორინგის მონაცემების რეგულარული გაანალიზება ადგილობრივ ხელისუფლებას შესაძლებლობას მისცემს საჭიროების შემთხვევაში შეიტანოს შესაბამისი პროგრამული ცვლილებები სამოქმედო გეგმის საერთო განხორციელებისა და მიზნის მიღწევის პროცესის ეფექტიანობის გასაუმჯობესებლად, საჭიროების შემთხვევაში.

მონიტორინგის ანგარიშები მომზადდება შემდეგი პრინციპებისა და ტექნიკური სტანდარტების დაცვით:

დროულობა - ანგარიშები მომზადდება დროულად, პერიოდის შერჩევა მოხდება საბიუჯეტო პროცესისა და კალენდრის გათვალისწინებით.

ფოკუსირებული - ანგარიშებში წარმოდგენილი იქნება ყველაზე მნიშვნელოვანი ინფორმაცია, მაგალითად, კონკრეტულ პრიორიტეტებსა და აქტივობებთან დაკავშირებული მიღწევები, შესაბამისი ინდიკატორებითა და მაჩვენებლებით.

მკითხველზე ორიენტირებული - ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება მომხმარებლისთვის გასაგებ და ადვილად აღქმადი ინსტრუმენტებით, დოკუმენტი იქნება მარტივად კითხვადი და აღსაქმელი.

რელევანტური - ანგარიშგება მოხდება მხოლოდ რელევანტურ და სტრატეგიულად მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით. დოკუმენტისთვის არარელევანტური იქნება ყოველდღიური ადმინისტრაციული ხასიათის ინფორმაციისა და აქტივობების შესახებ დეტალების აღწერა/წარმოდგენა, რაც არ სძენს დოკუმენტს დამატებით ღირებულებას, და ნაკლებად საინტერესოა საზოგადოებისათვის.

მონიტორინგისა და შეფასების ნაწილში ადგილობრივი ხელისუფლება მიესალმება საზოგადოების ორგანიზაციების, მოქალაქეებისა და ბიზნეს სექტორის ჩართულობას, რაც მეტად ეფექტიანს გახდის ამ პროცესს.

მონიტორინგი და შეფასება, რაც დაკავშირებულია სამოქმედო გეგმის განახლებასთან, დაგეგმილია 2 წელიწადში ერთხელ. გამომდინარე იქიდან, რომ 1 მარტამდე მოხდება ბიუჯეტის შესრულების ანგარიში, რასთან ერთად განხორციელდება მონიტორინგისა და შეფასების ნაწილიც, პირველი წლის ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის გათვალისწინებით.

შედეგების საფუძველზე კი მოხდება სამოქმედო გეგმის განახლება უკვე შემდეგი ორი წლისათვის.

შედეგად განხორციელდება:

- შედეგებისა და გავლენის შეფასება მიზნებისა და ამოცანების შესაბამისად საშუალო და გრძელვადიან პერიოდზე;
- გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული მტკიცებულებებზე დაფუძნებული რეკომენდაციების შემუშავება;
- ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის დონის ამაღლება;
- რესურსების ეფექტიანი განაწილების ხელშეწყობა მიზნებსა თუ მიზნობრივ პროგრამებს შორის;

მონიტორინგისა და შეფასების შედეგად გამოვლინდება:

- რამდენად წარმატებით მოხდა იმ სასურველი შედეგის დადგომა რაც მიზნებსა და ამოცანებში არის ასახული; ან რამდენად არის პროგრესი მათი გადაწყვეტის მიმართულებით;
- რამდენად წარმატებით მოხდა იმ პრობლემებისა და მათი გამომწვევი ფაქტორების გადაწყვეტა რაც მიზნებსა და ამოცანებში იყო წარმოდგენილი; ან რამდენად არის პროგრესი მათი გადაწყვეტის მიმართულებით.

დანართი

დანართი N1. მუნიციპალიტეტში წარმოებული კულტურები, ფართობი, წარმოებისა და მოსავლიანობის მაჩვენებელი

N	კულტურის დასახელება	ფართობი (ჰა)	წარმოება (ტონა)	საშუალო მოსავლიანობა (ტონა/ჰა)
1	კივი	30	107.5	3.58
2	ხურმა/კარალიონი	31	181	5.84
3	დაფნა	80	416	5.2
4	მანდარინი	378	2067	5.47
5	ლიმონი	15	60,3	4,02
6	ჩაი	535	30	0,06
7	თხილი	2400	2419	1,01
8	სიმინდი	1780	4272	2,4